Eurooppa-neuvosto

Bryssel, 31. toukokuuta 2022
(OR. en)

EUCO 21/22

CO EUR 19
CONCL 4

ILMOITUS

Lähettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Asia:	Eurooppa-neuvoston ylimääräinen kokous (30. ja 31. toukokuuta 2022) – Päätelmät

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena Eurooppa-neuvoston edellä mainitussa kokouksessa hyväksymät päätelmät.

I UKRAINA

1. Eurooppa-neuvosto tuomitsee jyrkästi Venäjän hyökkäyssodan Ukrainaa vastaan. Se vaatii Venäjää lopettamaan välittömästi siviileihin ja siviili-infrastruktuuriin kohdistuvat summittaiset hyökkäyksensä ja välittömästi ja ehdoitta vetämään kaikki joukkonsa ja sotilaskalustonsa Ukrainan koko alueelta sen kansainvälisesti tunnustettujen rajojen sisällä. Venäjän joukkojen julmuudet ja niiden aiheuttama kärsimys ja tuho ovat sanoinkuvaamattomia. Eurooppa-neuvosto kehottaa Venäjää sallimaan välittömästi humanitaarisen pääsyn ja kaikkien siviilien turvallisen poistumisen. Eurooppa-neuvosto odottaa, että kansainvälistä humanitaarista oikeutta ja sotavankien kohtelua koskevaa Geneven sopimusta kunnioitetaan täysimääräisesti. Se kehottaa Venäjää myös välittömästi sallimaan Venäjälle pakkosiirrettyjen ukrainalaisten turvallisen paluun.

2. Eurooppa-neuvosto osoittaa kunnioituksensa Ukrainan kansan ja sen johtajien rohkeudelle ja päättäväisyydelle heidän taistelussaan maansa itsemääräämisoikeuden, alueellisen koskemattomuuden ja vapauden puolesta. Euroopan unioni on lujasti sitoutunut auttamaan Ukrainaa käyttämään sille kuuluvaa oikeutta puolustautua Venäjän hyökkäystä vastaan ja rakentamaan rauhanomaista, demokraattista ja vaurasta tulevaisuutta. Se jatkaa tältä osin tiivistä työskentelyä yhdessä kansainvälisten kumppanien kanssa.

Kansainvälinen oikeus

3. Eurooppa-neuvosto antaa tunnustusta kaikille niille, jotka auttavat keräämään todisteita sotarikoksista ja muista vakavimmista rikoksista ja tutkimaan niitä, ja tukee Kansainvälisen rikostuomioistuimen syyttäjän tässä yhteydessä tekemää intensiivistä työtä. Se antaa tunnustusta myös Ukrainan yleisen syyttäjän työlle, jota Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot tukevat taloudellisesti ja valmiuksia kehittämällä. Eurooppa-neuvosto on tyytyväinen Eurojustin koordinoiman yhteisen tutkintaryhmän perustamiseen ja Eurojustin roolin vahvistamiseen sekä Europolin tarjoamaan operatiiviseen tukeen. Venäjä, Valko-Venäjä ja kaikki mainittuihin tekoihin syyllistyneet saatetaan teoistaan vastuuseen kansainvälisen oikeuden mukaisesti.

Pakotteet

4. Eurooppa-neuvosto on sitoutunut lisäämään Venäjän ja Valko-Venäjän painostusta, jonka tavoitteena on lopettaa Venäjän sota Ukrainaa vastaan. Eurooppa-neuvosto kehottaa kaikkia maita yhtymään EU:n pakotteisiin. Kaikki pyrkimykset kiertää pakotteita tai auttaa Venäjää muilla keinoilla on pysäytettävä.

5. Eurooppa-neuvosto on yhtä mieltä siitä, että kuudes Venäjän vastainen pakotepaketti tulee kattamaan sekä Venäjältä jäsenvaltioihin toimitettavan raakaöljyn että öljytuotteet, putkea pitkin tuotavaa raakaöljyä koskevaa tilapäistä poikkeusta lukuun ottamatta.

6. Eurooppa-neuvosto kehottaa sen vuoksi neuvostoa viimeistelemään ja hyväksymään paketin mahdollisimman pian, jotta varmistetaan hyvin toimivat EU:n sisämarkkinat, oikeudenmukainen kilpailu, jäsenvaltioiden välinen solidaarisuus sekä tasapuoliset toimintaedellytykset myös, kun vähennämme asteittain riippuvuuttamme Venäjän fossiilisista polttoaineista. Mikäli toimitukset keskeytyvät äkillisesti, käyttöön otetaan hätätoimenpiteitä toimitusvarmuuden takaamiseksi. Komissio seuraa näiden toimenpiteiden täytäntöönpanoa ja raportoi siitä säännöllisesti neuvostolle, jotta varmistetaan tasapuoliset toimintaedellytykset EU:n sisämarkkinoilla ja taataan toimitusvarmuus.

7. Eurooppa-neuvosto palaa mahdollisimman pian putkea pitkin tuotavaa raakaöljyä koskevaan tilapäiseen poikkeukseen.

Humanitaarinen ja rahoitustuki

8. Euroopan unioni jatkaa tuen antamista Ukrainalle humanitaarisiin, likviditeetti- ja jälleenrakennustarpeisiin vastaamiseksi.

9. Venäjän hyökkäyksen alusta lähtien Euroopan unioni on lisännyt tukeaan Ukrainan yleiselle taloudelliselle, sosiaaliselle ja rahoitukselliselle selviytymiskyvylle muun muassa antamalla humanitaarista apua. Tältä osin Eurooppa-neuvosto on tyytyväinen Puolan ja Ruotsin yhdessä järjestämän avunantajien korkean tason kansainvälisen konferenssin tuloksiin.

10. Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot ovat tarjonneet suojelua miljoonille Ukrainan sotaa pakeneville pakolaisille ja sitoutuvat edelleen ottamaan heidät vastaan ja tarjoamaan heille turvaa, myös auttamalla naapurimaita. Eurooppa-neuvosto pyytää komissiota esittämään monivuotisen rahoituskehyksen puitteissa uusia aloitteita tämän toiminnan tukemiseksi.

11. Euroopan unioni tukee jatkossakin Ukrainan hallitusta sen kiireellisissä likviditeettitarpeissa yhdessä G7-kumppaneidensa kanssa. Se panee merkille G7-ryhmän ilmoittaman tuen. Euroopan unioni on valmis myöntämään Ukrainalle uutta poikkeuksellista makrotaloudellista rahoitusapua enimmillään 9 miljardia euroa vuonna 2022. Tässä yhteydessä Eurooppa-neuvosto kehottaa tarkastelemaan komission ehdotusta heti, kun se on esitetty.

12. Ukrainan jälleenrakentaminen edellyttää kattavaa tukea maan jälleenrakentamiseksi tulevaisuutta silmällä pitäen. Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot ovat valmiita ottamaan asiassa merkittävän roolin. Sen vuoksi olisi harkittava Ukrainan jälleenrakennusfoorumia. Sen puitteissa olisi koottava yhteen Ukrainan hallitus, Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot, Euroopan investointipankki sekä kansainväliset kumppanit, rahoituslaitokset, organisaatiot, asiantuntijat sekä asianomaiset osapuolet. EU:n jälleenrakennustuki sidotaan eurooppalaisella tiellä etenemiseen tarvittavien uudistusten ja korruption vastaisten toimenpiteiden toteuttamiseen. Eurooppa-neuvosto kehottaa komissiota tekemään tältä pohjalta ehdotuksia.

13. Eurooppa-neuvosto on tyytyväinen jäsenvaltioiden pyrkimyksiin säätää kansallisessa lainsäädännössään asianmukaisista menetetyksi tuomitsemista koskevista toimenpiteistä ja kehottaa neuvostoa tarkastelemaan nopeasti komission hiljattain esittämää ehdotusta EU:n pakotteiden rikkomisesta määrättävistä rikosoikeudellisista toimenpiteistä. Eurooppa-neuvosto tukee EU:n ja kansainvälisen oikeuden mukaisten muiden vaihtoehtojen aktiivista tarkastelua, mukaan lukien vaihtoehdot, joilla pyritään käyttämään Venäjän jäädytettyjä varoja Ukrainan jälleenrakentamisen tukemiseen.

Sotilaallinen tuki

14. Euroopan unioni on myös edelleen sitoutunut vahvistamaan Ukrainan kykyä puolustaa alueellista koskemattomuuttaan ja suvereniteettiaan. Tältä osin Eurooppa-neuvosto on tyytyväinen siihen, että neuvostossa hyväksyttiin äskettäin päätös lisätä sotilaallista tukea Ukrainalle Euroopan rauhanrahaston puitteissa.

Taloudellinen tuki

15. Eurooppa-neuvosto on tyytyväinen päätökseen tuontitullien suspendoimisesta yhden vuoden ajaksi kaikelta vienniltä Ukrainasta Euroopan unioniin.

Poliittinen tuki

16. Eurooppa-neuvosto panee merkille Ukrainan, Moldovan tasavallan ja Georgian EU-jäsenyyshakemuksia koskevien komission lausuntojen valmistelun ja palaa asiaan kesäkuun kokouksessaan.

17. Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot tehostavat pyrkimyksiään tavoittaa kolmannet maat, jotta Ukrainaa tuettaisiin kaikissa näissä ulottuvuuksissa, torjuttaisiin Venäjän levittämää väärää narratiivia ja sen harjoittamaa tietojen manipulointia ja estettäisiin pakotteiden kiertäminen ja välttely.

Vaikutus naapurimaihin

18. Eurooppa-neuvosto seuraa tiiviisti Venäjän Ukrainaa vastaan käymän sodan vaikutuksia naapurimaihin ja Länsi-Balkaniin. Se korostaa, että Moldovan tasavallalle on tarpeen antaa kaikki asiaankuuluva tuki, joka on yhteydessä toisiinsa kytkeytyviin energia- ja talouskriiseihin sekä sodan aiheuttamaan muuttopaineeseen. Eurooppa-neuvosto toistaa kehotuksensa lopettaa sortotoimet Valko-Venäjällä ja muistuttaa Valko-Venäjän kansan demokraattisesta oikeudesta uusiin, vapaisiin ja oikeudenmukaisiin vaaleihin.

II RUOKATURVA

19. Eurooppa-neuvosto tuomitsee voimakkaasti sen, että Venäjä tuhoaa Ukrainan maataloustuotantoa ja ottaa sen laittomasti haltuunsa. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan vaikuttaa suoraan maailman ruokaturvaan ja elintarvikkeiden kohtuuhintaisuuteen. Eurooppa-neuvosto kehottaa Venäjää lopettamaan Ukrainan liikenneinfrastruktuuriin kohdistuvat iskut sekä Mustanmeren satamien saarron ja sallimaan elintarvikkeiden viennin erityisesti Odessasta. Euroopan unioni toimii aktiivisesti helpottaakseen Ukrainan maatalousvientiä ja tukeakseen Ukrainan maatalousalaa vuoden 2022 tuotantokauden osalta. Tältä osin Eurooppa-neuvosto kehottaa jäsenvaltioita vauhdittamaan komission ehdottamia solidaarisuuskaistoja koskevaa työtä ja helpottamaan elintarvikkeiden vientiä Ukrainasta eri maareittien ja EU:n satamien kautta.

20. Eurooppa-neuvosto kehottaa tehokkaaseen kansainväliseen koordinointiin, jotta voidaan varmistaa kattava maailmanlaajuinen ruokaturva. Tältä osin se pitää myönteisenä elintarvikkeiden ja maatalouden häiriönsietokyvyn parantamiseen tähtäävää FARM-aloitetta. Se perustuu kolmeen pilariin, jotka ovat kauppa, solidaarisuus ja tuotanto, ja sen tavoitteena on lieventää viljan hintatasoon, tuotantoon sekä saatavuuteen ja tarjontaan kohdistuvia vaikutuksia. Eurooppa-neuvosto tukee myös YK:n maailmanlaajuista kriisinhallintaryhmää, tulevaa G7-maiden aloitetta, jolla perustetaan globaali ruokaturva-allianssi, sekä muita EU:n ja monenvälisiä toimia ja aloitteita.
Se toistaa olevansa sitoutunut pitämään elintarvikkeiden maailmankaupan vapaana perusteettomista kaupan esteistä, voimistamaan solidaarisuutta haavoittuvimpia maita kohtaan ja lisäämään kestävää paikallista elintarviketuotantoa rakenteellisten riippuvuuksien vähentämiseksi. Eurooppa-neuvosto pyytää komissiota tarkastelemaan mahdollisuutta ottaa käyttöön Euroopan kehitysrahaston varoja kriisistä eniten kärsivien kumppanimaiden tukemiseksi. Euroopan unioni on tyytyväinen kumppaneidensa ja kansainvälisten järjestöjen sitoutumiseen ja tukeen.

21. Eurooppa-neuvosto korostaa yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) merkitystä EU:n osuudessa elintarviketurvan parantamiseksi ja kehottaa hyväksymään pikaisesti YMP:n strategiasuunnitelmat.

22. Maailmanmarkkinoilla jatkuvan lannoitepulan vuoksi Eurooppa-neuvosto kehottaa toteuttamaan yhtenäisempiä toimia kansainvälisten kumppaneiden kanssa lannoitteiden tehokkaamman käytön ja vaihtoehtoisten tuotteiden edistämiseksi.

III TURVALLISUUS JA PUOLUSTUS

23. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on aiheuttanut merkittävän muutoksen Euroopan unionin strategisessa ympäristössä ja osoittanut, että turvallisuuden ja puolustuksen alalla tarvitaan vahvempi ja toimintakykyisempi Euroopan unioni. Euroopan unioni palauttaa mieleen Versailles'n julistuksen ja Eurooppa-neuvoston 24.–25. maaliskuuta 2022 antamat päätelmät. Tässä uudessa ympäristössä se aikoo määrätietoisesti panna täytäntöön strategisen kompassin, vahvistaa kumppanuuksiaan, parantaa resilienssiään ja lisätä turvallisuus- ja puolustusvalmiuksiaan lisäämällä investointeja, kohdentamalla ne paremmin ja keskittymällä havaittuihin strategisiin puutteisiin. Turvallisuutemme keskeisiä tekijöitä ovat transatlanttiset suhteet ja EU:n ja Naton yhteistyö noudattaen kaikilta osin perussopimuksissa vahvistettuja ja Eurooppa-neuvostossa sovittuja periaatteita, mukaan lukien osallistavuuden, vastavuoroisuuden ja Euroopan unionin päätöksenteon riippumattomuuden periaatteet. Vahvempi ja toimintakykyisempi Euroopan unioni turvallisuuden ja puolustuksen alalla lisää globaalia ja transatlanttista turvallisuutta ja täydentää Natoa, joka on edelleen jäsentensä yhteisen puolustuksen perusta. Jäsenvaltioiden välinen yhteisvastuu on vahvistettu SEU-sopimuksen 42 artiklan 7 kohdassa. Yleisemmin Euroopan unioni vahvistaa aikovansa tehostaa tukeaan sääntöihin perustuvalle maailmanjärjestykselle, jonka ytimessä on Yhdistyneet kansakunnat.

24. Komission ja ulkoasiainedustajan Euroopan puolustusviraston kanssa koordinoiden laatiman puolustusalan investointivajeita koskevan analyysin ja Euroopan teollisen ja teknologisen perustan vahvistamiseksi esitettyjen useiden suositusten perusteella Eurooppa-neuvosto pyytää neuvostoa tarkastelemaan perussopimuksissa annetun toimivallan mukaisesti seuraavia seikkoja:

    a) kiireellisenä asiana toimenpiteet, joilla koordinoidaan hyvin lyhyen aikavälin puolustushankintojen tarpeita, jotta voidaan tukea yhteisiä hankintoja varastojen täydentämiseksi erityisesti Ukrainalle annettu tuki huomioon ottaen, sekä lyhyen aikavälin väline Euroopan puolustusteollisuuden voimavarojen vahvistamiseksi vapaaehtoisilla yhteisillä hankinnoilla;

    b) EU:n puolustuksen strategisen suunnittelun, hankintojen ja koordinoinnin voimavarojen kehittäminen Natoa täydentäen;

    c) lisätoimenpiteet nykyisten ja tarvittavien täydentävien valmistuskykyjen kartoittamiseksi ja Euroopan puolustusteknologia- ja teollisuussektorin, mukaan lukien pk-yritykset, kapasiteetin ja häiriönsietokyvyn vahvistamiseksi;

    d) sotilaallisen liikkuvuuden infrastruktuurihankkeiden nopeutettu toteuttaminen;

    e) Euroopan investointipankin tehostettu rooli Euroopan turvallisuuden ja puolustuksen tukemisessa sen äskettäisen Euroopan turvallisuuden strategisen hankkeen mukaisesti.

25. Eurooppa-neuvosto odottaa mielenkiinnolla mahdollisen yhteisen Euroopan puolustusalan investointiohjelman esittelyä sekä arvonlisäverovapautusta ja merkittävää yhteistä etua koskevia eurooppalaisia puolustushankkeita koskevan välineen tarkastelua.

26. Eurooppa-neuvosto palaa asiaan jossakin tulevassa kokouksessaan.

IV ENERGIA

27. Eurooppa-neuvosto palautti mieleen Versailles'n julistuksen ja 21.–22. lokakuuta 2021 ja 24.–25. maaliskuuta 2022 antamansa päätelmät, myös eri energialähteiden yhdistelmien, edellytysten ja kansallisten olosuhteiden osalta, ja tarkasteli edistymistä Euroopan unionin riippuvuuden asteittaisessa poistamisessa Venäjän kaasun, öljyn ja hiilen tuonnista mahdollisimman pian. Ottaen huomioon aiemmat päätökset tuontikielloista Venäjältä ja REPowerEU-suunnitelman esittelyn, jotta voitaisiin nopeasti vähentää riippuvuutta Venäjän fossiilisista polttoaineista, nopeuttaa energiakäännettä ja saada aikaan häiriönsietokykyisempi energiajärjestelmä ja hyvin yhteenliitetty energiaunioni, se kehottaa

a) lyhyen aikavälin ensisijaisena tavoitteena monipuolistamaan toimituslähteitä ja -reittejä ja turvaamaan kohtuuhintaiset energiatoimitukset;

- Eurooppa-neuvosto kannustaa käyttämään pikaisesti ennen ensi talvea EU:n energianhankintafoorumia, joka on avoin myös Länsi-Balkanille ja kolmelle assosioituneelle itäiselle kumppanille.

- Eurooppa-neuvosto kehottaa komissiota tarkastelemaan myös kansainvälisten kumppaneidemme kanssa keinoja hillitä energian hintojen nousua, mukaan lukien mahdollisuutta ottaa tarvittaessa käyttöön tilapäisiä tuontihintakattoja.

- Eurooppa-neuvosto kehottaa neuvostoa edistämään kansainvälisiä energia-alan toimia koskevaan EU:n strategiaan liittyvää työtä.

- Eurooppa-neuvosto panee merkille EU:n omien energialähteiden merkityksen toimitusvarmuuden kannalta.

b) nopeuttamaan uusiutuvien energialähteiden kehittämistä;

- Uusiutuvien energialähteiden nopeampi käyttöönotto edellyttää uusiutuvaa energiaa koskevien hankkeiden lupamenettelyjen välitöntä nopeuttamista, ja sitä on tuettava teollisuusklusterilla, jonka tavoitteena on parantaa innovointia, kapasiteettia, osaamista ja toimitusketjuja aurinko- ja tuulienergian, vedyn, bioenergian, lämpöpumppujen ja raaka-aineiden alalla.

c) parantamaan energiatehokkuutta mahdollisuuksien mukaan ja edistämään energiansäästöä ottaen erityisesti huomioon, että tietyt jäsenvaltiot ovat saaria;

d) saatetaan loppuun Euroopan kaasu- ja sähköverkkojen yhteenliittäminen ja parannetaan sitä investoimalla nykyisten ja uusien hankkeiden infrastruktuuriin ja täydentämällä sitä, mukaan lukien nesteytetty maakaasu ja tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavat sähköyhteenliitännät ja vetyvalmiit kaasuyhteenliitännät kaikkialla Euroopan unionissa, saarijäsenvaltiot mukaan lukien, sekä investoimalla uusiutuvan energian tuotantokapasiteettiin, myös hyödyntäen Iberian niemimaan potentiaalia tukea toimitusvarmuutta Euroopan unionissa sääntelyviranomaisten tulevan analyysin ja nykyisen geopoliittisen tilanteen pohjalta.

28. Eurooppa-neuvosto kehottaa neuvostoa tarkastelemaan pikaisesti komission ehdotuksia REPowerEU-tavoitteiden saavuttamiseksi.

29. Varautumista mahdollisiin merkittäviin toimitushäiriöihin ja EU:n kaasumarkkinoiden häiriönsietokykyä olisi parannettava eurooppalaisen solidaarisuuden hengessä erityisesti tekemällä nopeasti kahdenvälisiä yhteisvastuusopimuksia ja sopimalla koordinoidusta eurooppalaisesta varautumissuunnitelmasta, millä voitaisiin varmistaa merkittävien toimitushäiriöiden vaikutusten lieventäminen. Varastojen täyttämistä ennen tulevaa talvea olisi nopeutettava. Tässä yhteydessä Eurooppa-neuvosto panee tyytyväisenä merkille kaasun varastointia koskevan yhteisymmärryksen ja kehottaa panemaan sen nopeasti täytäntöön.

30. Eurooppa-neuvosto panee merkille ACERin raportin ja kehottaa komissiota jatkamaan pikaisesti työtä Euroopan sähkömarkkinoiden toiminnan optimoimiseksi, mukaan lukien kaasun hintojen vaikutus niihin, jotta markkinat ovat paremmin varautuneet kestämään hintojen tulevaa liiallista epävakautta, tuottavat kohtuuhintaista sähköä ja ovat täysin soveltuvat hiilettömään energiajärjestelmään, siten että samalla säilytetään sisämarkkinoiden eheys, ylläpidetään kannustimia vihreään siirtymään, turvataan toimitusvarmuus sekä vältetään suhteettomat budjettikustannukset.